

О.М. ГАЙДАРЖИЙСЬКА,
к.е.н., доцент, Національний авіаційний університет,
Н.В. ГРИБІННИК,
студент, Національний авіаційний університет,
Я.В. ЗУБОВА,
студент, Національний авіаційний університет

Фінансова стійкість комерційного банку та шляхи її забезпечення

У статті розкрито сутність фінансової стійкості комерційного банку, наведена комплексна оцінка та аналіз фінансового стану комерційного банку.

Ключові слова: фінансова стійкість, коефіцієнт, капітал, надійність, власний капітал, позиковий капітал, регулятивний капітал, платоспроможність.

О.Н. ГАЙДАРЖИЙСКАЯ,
к.э.н., доцент, Национальный авиационный университет,
Н.В. ГРЫБИННЫЙ,
студент, Национальный авиационный университет,
Я.В. ЗУБОВА,
студент, Национальный авиационный университет

Финансовая устойчивость коммерческого банка и пути ее обеспечения

В статье раскрыта суть финансовой устойчивости коммерческого банка, приведена комплексная оценка и анализ финансового состояния коммерческого банка.

Ключевые слова: финансовая устойчивость, коэффициент, капитал, надежность, собственный капитал, заемный капитал, регулятивный капитал, платежеспособность.

О.М. HAYDARZHYYSKA,
PhD in economics, associate professor, National Aviation University
N.V. HRYBINNYK,
students, National Aviation University,
Y.V. ZUBOVA,
students, National Aviation University

Financial stability of commercial bank and ways of its support

The article reveals the essence of financial stability of commercial banks, presented a comprehensive assessment and analysis of the financial condition of the commercial bank.

Keywords: financial stability, rate, equity, reliability, equity, loan capital, regulatory capital, solvency.

Постановка проблеми. В сучасних умовах економічної глобалізації періодичне виникнення валютних, банківських та фінансових криз призводить до загострення питання щодо забезпечення у кожній країні стабільного економічного розвитку, який значною мірою залежить від надійності банківського сектору. Тенденції розвитку господарства та банківської сфери країни обумовлюють пріоритетність вирішення проблем оцінювання та забезпечення стійкості банківської системи, яка ефективно та в повному обсязі виконує функції фінансового посередника, сприяє економічному зростанню та користується довірою населення. Банки мають відповідати високим стандартам надійності та фінансової стійкості, адже саме ці характеристики і формують довіру до банківської системи.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Сутності та шляхам забезпечення фінансової стійкості комерційних банків значну увагу приділяли такі зарубіжні науковці, як Е.Дж. Долан, Р. Дж. Кемпбелл, Р.Л. Міллер, С. Роуз, Дж. Ф. Сінкі, Дж.К. Ван Хорн [2]. Ними було обґрунтовано місце фінансової стійкості у фінансовому менеджменті, її показники та критерії. Також слід відмітити вітчизняних науковців, які вивчали досліджуване питання, це: О.Д. Вовчак, Ж.М. Довгань, О.Д. Заруба, А.М. Мороз, М.І. Савлук Л.П. Бєлих, А.М. Герасимович.

Метою статті є дослідження сутності фінансової стійкості комерційного банку та визначення шляхів її забезпечення.

Виклад основного матеріалу. Стійкість є фундаментальною, внутрішньою характеристикою, завдяки якій забезпечують життєздатність, стабільний розвиток комерційного банку в межах заданої траєкторії та відповідно до обраної стратегії в умовах конкурентного ринку, незважаючи на силу впливу зовнішніх та внутрішніх факторів.

Взаємопов'язані економічні категорії, такі як стійкість, надійність, стабільний розвиток, є ознаками комерційного банку і обумовлюють його здатність до:

- ефективного реалізації притаманних функцій та виконання своєї ролі в економіці незалежно від впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, що перешкоджають їх здійсненню;
- чіткого та оперативного здійснення операцій щодо обслуговування клієнтів;
- виконання своїх зобов'язань перед акціонерами та клієнтами, за умов обов'язкового дотримання параметрів і нормативів, встановлених у національному законодавстві й світовій банківській практиці;
- реалізації інтересів усіх учасників фінансових відносин (акціонерів, власників, клієнтів);
- збереження вкладів юридичних та фізичних осіб;
- конкурентної боротьби;
- реалізації свого потенціалу в діловому співробітництві.

Фінансова стійкість банку – це якісна й кількісна характеристика здатності системи трансформувати банківські ре-

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

сурси (фінансові, трудові, інформаційні) та з максимальною ефективністю й мінімальним ризиком виконувати свої функції, витримуючи вплив зовнішніх і внутрішніх факторів [7]. Також слід зазначити, що за для підтримання будь-якої економічної системи, в тому числі банку, в заданому стані або за для досягнення більш ефективних результатів необхідна скоординована діяльність, тобто управління [2]. Таким чином дослідження управління фінансовою стійкістю комерційного банку є не лише актуальним, а й необхідним.

Цілісний підхід до оптимізації управління банком потребує досліджень забезпечення фінансової стійкості банку, а також комплексного аналізу фінансової стійкості. Комплексна оцінка та аналіз фінансового стану комерційного банку являє собою багатомірне завдання. Система комплексного аналізу фінансової стійкості сучасного комерційного банку включає оцінку фінансово-економічної ситуації в країні, аналіз власних, запозичених і залучених коштів, активів, доходів, витрат і прибутковості, ліквідності і платоспроможності, банківських ризиків, дотримання економічних нормативів, фінансового стану клієнтів банку, інтегровану оцінку фінансової стійкості [1].

Аналіз фінансової стійкості являє собою систему спеціальних знань, пов'язаних із дослідженням тенденцій усебічного розвитку, науковим обґрунтуванням планів і управлінських рішень, контролем за їх виконанням, оцінкою досягнутих результатів, а також пошуком, вимірюванням і обґрунтуванням резервів підвищення ефективності фінансових показників діяльності банку.

Особливостями методу аналізу фінансової стійкості є: використання системи показників, які характеризують діяльність банку; вивчення факторів та причин їх зміни; виявлення і вимірювання взаємозв'язку між ними [4].

Використовуючи теоретичні дослідження, враховуючи найбільш суттєві факторні показники, які впливають на зміни результатів діяльності комерційного банку, а також взаємозв'язок між показниками, було проведено комплексне дослідження роботи визначеного комерційного банку – акціонерного товариства «УкрСиббанк», яке здійснює свою діяльність на території України, надаючи якісні фінансові послуги фізичним та юридичним особам, та входить в п'ятірку найбільших банків нашої держави. Банк належить одній з найбільших у світі фінансових груп BNP Paribas. Основні фінансові показники АТ «УкрСиббанку», а також регулятивний капітал представлені у табл. 1–3, які наведені нижче [8].

Аналіз фінансової стійкості комерційного банку АТ «УкрСиббанк» показав, що основні показники, які представлені у табл. 2, мають тенденцію до поліпшення (коефіцієнт надійності, часті власного капіталу у формуванні активів, коефіцієнт мультиплікатора капіталу) або стабілізації чи незначної зміни (коефіцієнт «фінансового важеля», захищеності власного капіталу, захищеності ним дохідних активів). Система показників ліквідності комерційного банку довела, що у 2013–2014 роках банком було дотримано нормативні вимоги НБУ щодо ліквідності і забезпечено активами власну здатність виконувати свої зобов'язання перед клієнтами, а також перед кредиторами та акціонерами [5].

У ході аналізу була розглянута платоспроможність банку, проведено обчислення та аналіз нормативів згідно з інструкцією НБУ і виявлено, що АТ «УкрСиббанк» вважається добре капіталізованим банком, оскільки розмір регулятивного капіталу відповідає встановленим мінімальним вимогам; співвідношення регулятивного капіталу банку до його сумарних активів, зважених на відповідні коефіцієнти за ступенем ризику, перевищує його нормативне значення і становить не менше ніж 17%; співвідношення основного капіталу до загальних активів банку більше, ніж його нормативне значення, і становить більше 8%. Тож у АТ «УкрСиббанк» помітна тенденція до активізації роботи щодо оптимального формування активів і пошуку різних способів поповнення власних коштів (капіталу) банку. Також було проведено оцінку капітальної та комерційної стійкості [6].

Завдяки табл. 3 можна спостерігати, що коефіцієнт фінансового важеля зменшився у 2014 році до 8,12, що свідчить про зменшення ділової активності банку, а також про підвищення його фінансової стабільності.

Що ж стосується коефіцієнту участі власного капіталу у формуванні активів, то ситуація вагомо виправилася у 2014 році, показник досяг значення 10,9%, що перевищило оптимальний рівень. При збереженні даної позитивної тенденції банк буде фінансово стійким.

Коефіцієнт мультиплікатора капіталу був досить низьким у 2013 році, становив 4,16, якщо норма 12,0–15,0, але зріс у 2014 році до позначки 14,2, наближуючись до максимальної межі оптимальної норми, що свідчить про високий ступінь покриття активів акціонерним капіталом, про те, що темп зростання активів не перевищує темп зростання акціонерного капіталу і про наявність тенденцій підвищення використання «потужностей» із залучення їх з акціонерного капіталу.

Таблиця 1. Фінансові показники АТ «УкрСиббанк» станом на 01.04.2015

1	Активи та зобов'язання	25,87 / 23,24 млрд. грн.
2	Балансовий капітал	2,63 млрд. грн.
3	Статутний капітал	1,77 млрд. грн.
4	Кредитно-інвестиційного портфель	17,08 млрд. грн.
5	Депозити фізичних осіб	10,54 млрд. грн.
6	Депозити юридичних осіб	10,41 млрд. грн.

Джерело: на основі [8].

Таблиця 2. Регулятивний капітал

У тисячах українських гривень	2014	2013
Основний капітал	2 544 843	2406 339
Додатковий капітал	2 544 843	2406 339
Вирахування	(339 607)	(111 106)
Всього регулятивного капіталу	4 750 079	4701 572

Джерело: на основі [8].

Таблиця 3. Розрахункові дані коефіцієнтів фінансової стійкості АТ «УкрСиббанк»

Значення коефіцієнтів	Умовне позначення	2013	2014
Коефіцієнт надійності	Кн	4,3%	12,3%
Коефіцієнт «фінансового важеля»	Кфв	23,2	8,12
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів	Кук	4,1%	10,9%
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	Кзк	1,02	0,49
Коефіцієнт захищеності дохідних активів	Кза	0,53	0,52
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	Кмк	4,16	14,2

Джерело: складено автором на основі [6; 8]

Отже, майже всі основні показники мають тенденцію до поліпшення (коефіцієнт надійності, участі власного капіталу у формуванні активів, коефіцієнт мультиплікатора капіталу) або стабілізації чи незначної зміни (коефіцієнт «фінансового важеля», захищеності власного капіталу, захищеності ним дохідних активів).

Узагальнюючи вищезазначене, можна зробити висновок, що фінансова стійкість досліджуваного комерційного банку достатньо забезпечена його капіталом і останній може захищати комерційний банк від імовірних ризикованих втрат сьогодні та в близькому майбутньому. Також слід зазначити, що хоча банк і позиціонує себе як самий стійкий та надійний, потрібно приділити увагу збільшенню залучення приватних клієнтів, а також малих та середніх підприємств для підвищення мобільності та оперативності діяльності.

Проблема визначення фінансової стійкості комерційних банків України в умовах ринку є актуальною і продиктована реаліями економічного життя суспільства. Комплексне дослідження діяльності комерційного банку з використанням статистичних, економіко-математичних, облікових та інших способів обробки інформації надало змогу проаналізувати фінансову стійкість визначеного комерційного банку [3], що надає можливість проводити дослідження фінансового стану інших комерційних банків методом аналогії.

Висновки

Ураховуючи вищезазначене, необхідним є зауважити, що забезпечення фінансової стійкості комерційних банків та банківської системи в цілому потребує подальшого дослідження. Зокрема, вивчення впливу виконавчої та законодавчої влади, нормативно-правової бази регулювання фінансового секто-

ру. Необхідним є вивчення питання можливих заходів щодо відновлення довіри до банківського сектору; удосконалення системи управління ризиками і внутрішнього контролю.

Результати проведеного дослідження фінансової стійкості комерційного банку та шляхів її забезпечення дають змогу запропонувати заходи щодо вдосконалення системи управління ліквідністю; стимулювання управління проблемними кредитами; доводити необхідність розробки механізму активізації капіталізації банків, створення умов конкурентного співіснування іноземних та вітчизняних банків, забезпечення валютної стабілізації.

Список використаних джерел

1. Банки України: підсумки // Україна-бізнес. – 2014. – №30.
2. Васькович І.М. Деякі аспекти фінансової стійкості комерційного банку / І.М. Васькович // Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. – №2(33). – С. 40–43.
3. Дзюблюк О. Управління ліквідністю комерційного банку // Вісник НБУ. – 2014. – №9. – С. 39–43.
4. Ключко Л.А. Регулювання фінансової стійкості комерційних банків на основі прогнозування тенденцій динаміки основних показників їх діяльності // Вісник Національного банку України. – 2014. – №5. – С. 55–56. – 0,2 д.а.
5. Сайт Національного банку України: [Електрон. ресурс] – www.bank.gov.ua
6. Сайт фінансових новин: www.minfin.com.ua
7. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського: [Електрон. ресурс] – www.nbuv.gov.ua
8. Сайт АТ «УкрСиббанк»: [Електрон. ресурс] – www.ukrsibbank.com
9. Сайт Державної служби статистики України: [Електрон. ресурс] – www.ukrstat.gov.ua

УДК 657.37:338.515(477)(045)

З.В. МОКРИНСЬКА,
к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту, Національний авіаційний університет,
Л.М. АРЕНДАР,
студент, Національний авіаційний університет

Проблеми креативного обліку

Стаття присвячена основним проблемам креативного обліку. Розкрито причини виникнення креативного обліку, його види та форми, а також визначено заходи щодо уникнення та виявлення креативного обліку.

Ключові слова: шахрайство, креативний облік, маніпулювання звітністю, прибуток, фінансові результати, бухгалтерський облік.

С.В. МОКРИНСКАЯ,
к.э.н., доцент кафедры финансов, учета и аудита, Национальный авиационный университет,
Л.Н. АРЕНДАР,
студент, Национальный авиационный университет

Проблемы креативного учета

Статья посвящена основным проблемам креативного учета. Раскрыты причины возникновения креативного учета, его виды и формы, а также определены меры по предотвращению и выявлению креативного учета.